№ 3 Հաբաթ 19 յունվարի 1874 Հաբաթ 19 յունվարի № 3

Լրագիրս վճռած պահիկ յարմարացածին ապագրել տալ յանկացողը պիտի է 10 մինչև աւանդի համար վճարել 1 հունկ: Յարմարացածները ընդունվում են հայերէն և նաև թուրքերով:

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

ԿՐԻՊԻՐ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ

Հրատարակվում է ամեն հաբաթ օր մի թերթ: Տարեկան բաժանորդագրության գինն է 7 ռ: Ուզողները կարող են դիմել խմբագրատունը (Ս. Պետերբուրգում) և համ. խնդիրները ևս ղրկել նորին հասցեով.

ԺԷ ՏԱՐԻ

ԺԷ ՏԱՐԻ

Թիֆլիս 19-ին յունվարի:

Ռուսաստանի Հայ Հասարակութեանց մէջ Նոր—Նախիջևան քաղաքի Հայ հասարակութիւնը շատ նշանաւոր տեղ է բռնում թէ իւր բազմութեամբ և թէ իւր նիւթական կարողութեամբ, և այս միջոցին կողմանէ զուցէ և առաջին տեղն ունի: Ազգաբնակութիւնը այսօր շատ աւելի պատրաստ զարգացած է քան որևիցէ այլ Հայ հասարակութեան մէջ: Նախիջևանը իւր շրջակայ 6 գիւղերով 30,000 ից աւելի բնակիչ ունի, բոլորն էլ Հայ: Նոր գիրքը ամեն Հայ քաղաքների զրկից յաջողակ է գործարանի համար, գտանելով դեռ գնահ գրեթէ բերանի մօտ և ունենալով հաւահանգիստ: Զը նայելով այս բոլոր յաջողակ հանգամանքներին Նոր—Նախիջևանի Հայ հասարակութիւնը համեմատաբար շատ յետ է մնացել միւս Հայ հասարակութիւններից, որոնց մէջ ամեն տեղ նկատելի է շարժուն, գործունէութիւն և ձգտում ճի իւրաքանչիւր ազգայնի հարցերը գործունեայնելու և կատարելագործելու մասին: Ամեն Հայ հասարակութիւններից առանձին են Հայ համագործութիւնք ունեցողները, այն է գպրոցների, եկեղեցիների բարեկարգութեան, զրադարանների և ընթերցարանների, տպագրանների և թատրոնների շահման և այլ Հասարակական կենսական հարցերի վերաբերութեամբ:

Գատաստական ֆելիետօն

(Ախալցխայից):

—

Ես ինձ ծանօթացնում եմ ընթերցողիս, թղթակիցն կոչանդի ընծայ եմ տալիս. ֆելիետան գրելու յարմարութիւններս. ես ֆելիետօնիստ եմ դառնում. Ախալցխայի նշանակութիւնը հայոց համար. «Դատարակը,,. Սիգուն ու Մչակը. բազմավէպն ու բազմավիպը. Մասին ու Մչակնանը. կարապետեան ուսումնարանը և նորա հոգաբարձուքը. Վարդանեան և ,,նոր Արշալոյս՚՚ ուսումնարանները. Հոգևոր իշխանութիւնը. Ազգերիդ . . . . ազգ . . . . հասարակութիւն. Սեզոն գուցե է տալիս. փոխինք . . . փոխինք:

—

Բայց ի՞նչ ընթերցող, բարով տեսանք հազար բարով. պատիւ ունիմ ծանօթացնել քեզ իմ անձը: Ես մի գատաւոր հայ եմ և իմ անունը է Թեխմազ.— իմ բան ու գործս է, ընթերցող, միշտ գատաւորում, քաղաքներում և գիւղերում չկայ գլխաւորապէս մի պատճառ համար: Այդ մչիալ պատճառը այն է, որ ես մի աղքատ մարդ լինելով ունիմ շատ որդիներ, որոց հաց, (այն մինակ հաց, ուրիշ բան չխնամեա, որովհետև գատաւորը բայի հացից ուրիշ բանի վրայ մտածելու ոչ ժամանակ և ոչ էլ միջոց ունի), ճարելու համար ման եմ գալիս «չարչ ա թի ու» կոչված մի տեսակ առևտուրով և այդ իմ մչտական ճանապարհորդութեանս մէջ հաւաքմամ տեղեկութիւններ իմ գատաւորներիս մասին: Այդ տեղեկութիւնները խիստ չատացել են հիմայ և ես ուզում եմ հետդհետէ գուրս հանել գլխից այս ամենը և տալ խմբագիրներին, նոր տարուայ համար կազանդչէ՛ք, ֆելիետօնի ձեով,...խոտանում եմ, ընթերցող, որ ես ֆելիետօն գրելու չատ ընդունակութիւն չունիմ և իմ ֆելիետօններում գուռ չես կարող գտնել այն քաղցրութիւնը, ինչ որ ունին չատ ֆելիետօններ, բայց

չատատ լինէ, ընթերցող, որ դրանում ես մեղաւոր չեմ, որովհետև ես թէպէտ ուսումնարաններում կարդացած եմ, բայց դարձեալ գրելու վարժութիւն և ընդունակութիւն չունիմ: Բայց ֆելիետօն գրելը ես չատ յարմար գտայ ինձ.....որովհետև քերականութեան և ճարտասանութեան կանոններն ու ձևերն, որ ես բոլորը թէկ սերտել եմ, բայց գործածել չեմ կարող, ֆելիետօններում չատ նշանակութիւն չունին: Ֆելիետօնիստը ազատ է չատ կանոններից.....երևին նա և քաղաքավարութիւնից.....նա կարող է չատ երկար գրել.....կարող է գրուածը և համառօտել.... որտեղ գրողի մտքից իմաստ չելիա, այնտեղ կանոն է՝ չատ կխօսը չարել.....միևնոյն ֆելիետօնում չատ բանի վրայ խօսել..... մի և նոյն ժամանակ ոչինչ չը հասկացնել..... կարգացողի աչքը փոչի ցանելու համար մի տեսակ չատ ատեղի և անմիտ հերոսական բաներ գործածել.....ընթերցողը լսկ ծիծաղեցնելու համար, ատելիններ է որ լանեցնել..... և այլն և այլն և այլն: Այս պատճառաւ մեղնա լարով ատելով իմ տասը տարուայ քըրտինքով և արտասուքներով ողղուած քերականութեան և ճարտասանութեան կանոններն և ձևերին, նրանց ամենքին էլ ծալեցի և անմ սկսում եմ ֆելիետօններ գրել.....յիշեցնելով, որ մինչև հիմայ գրածներս պէտք է ընդունել իմ յառաջաբանս, իսկ նախերգանք գատաւորի նոր ֆելիետօնիստ Թօխմախին:

Այժմ գանվում եմ Ախալցխայ քաղաքում... չէ՛ղիսամ, ընթերցող, գուռ ինչ համարմունք ունես այդ քաղաքի վերայ: ինչ որ լինի կներարեի ես մի նչանակութիւն եմ տալիս այդ քաղաքին և ոչ թէ միմիայն ես, այլ նա և Թէոդոսիայի «Դատաւորակը», որ իւր աշխարհական գրական տեղեկութիւնների մէջ առաջին տեղն

վերայ: Միայն այս կարող է վրդիվել ընդանց ապագայ թշուառութիւնից և կոռուպտիայից: Դատախարակութիւնը միայն կը տայ նրանց ճանաչելու թէ իրանց կեանքի նպատակն և թէ կ՛ուաջնորդէ դէպի չափաւորութիւն, որ ամենամեծ հարստութիւնն է: Բայց պէտք է խոստան մեր Նախիջևանցի եղբայրքը, որ իսկական ակզբնաղբիւրն դատախարակութիւնը կ՛լինի մայրենի Հայ լեզուով, ազգակից ուսուցիչների և դատախարականների միջնորդութեամբ: Այս ձշմարտութիւնը հասկանալի է եղել մեր շատ Հայ հասարակութեանց համար, այն ինչ նրանից զուրկ է մնացել գժբաղդաբար Նախիջևանի մեծ հասարակութիւնը: Թօղ աչքը գարձնեն միանգամ մեր Նախիջևանցիք վազրիկ և համեմատաբար ազգատ Ախալցխայի և Ակերքանդրապօլի վերայ և տեսնեն, թէ քանի՞ քանի ազգային հոգևոր երկանս գպրոցներ ունին, որոնց մէջ հարիւրաւոր Հայ ազգի զաւակներ, թէ ազատ և թէ աղջկունք ստանում են կանոնաւոր կրթութիւն մայրենի լեզուով, պատրաստվում են լինելու ապագայ Հայ սերունդի արժանաւոր հայրեր և մայրեր: կարո՞ղ է բազմանալ և ծոխ Նախիջևանը մտանանիշ լինելու գէթ մի բարեկարգ ազգային հոգևոր գպրոցի վերայ: Իրա՛ւ է, Նախիջևանի փողոցներով անցնելիս կարելի է տեսնել Հոյակապ տներ, որոնց նկարը շատ յաչելի ձև զարգացած են և որոնց ախոռներն շատ ատելի արժին քան շատ ուրիշների բնակարանները և սոքա Նախիջևանի հարուստ ազատներին են, բայց դա ինչ պատիւ է հասարակութեան և նոյն իսկ հարուստներին, երբ նոքա ծառայելու չեն հասարակութեան ապագայ բարօրութեան, այլ միայն թշուառութեան: Բայց պէտք է խոստան մեր Նախիջևանցի եղբայրքը, որ իսկական ակզբնաղբիւրն դատախարակութիւնը կ՛լինի մայրենի Հայ լեզուով, ազգակից ուսուցիչների և դատախարականների միջնորդութեամբ: Այս ձշմարտութիւնը հասկանալի է եղել մեր շատ Հայ հասարակութեանց համար, այն ինչ նրանից զուրկ է մնացել գժբաղդաբար Նախիջևանի մեծ հասարակութիւնը: Թօղ աչք գարձնեն միանգամ մեր Նախիջևանցիք վազրիկ և համեմատաբար ազգատ Ախալցխայի և Ակերքանդրապօլի վերայ և տեսնեն, թէ քանի՞ քանի ազգային հոգևոր երկանս գպրոցներ ունին, որոնց մէջ հարիւրաւոր Հայ ազգի զաւակներ, թէ ազատ և թէ աղջկունք ստանում են կանոնաւոր կրթութիւն մայրենի լեզուով, պատրաստվում են լինելու ապագայ Հայ սերունդի արժանաւոր Հայրեր և մայրեր: կարո՞ղ է բազմանալ և ծոխ Նախիջևանը մտանանիշ լինելու գէթ մի բարեկարգ ազգային հոգևոր գպրոցի վերայ: Իրա՛ւ է, Նախիջևանի փողոցներով անցնելիս կարելի է տեսնել Հոյակապ տներ, որոնց նկարը շատ յաչելի ձև զարգացած են և որոնց ախոռներն շատ ատելի արժին քան շատ ուրիշների բնակարանները և սոքա Նախիջևանի հարուստ ազատներին են, բայց դա ինչ պատիւ է հասարակութեան և նոյն իսկ հարուստներին, երբ նոքա ծառայելու չեն հասարակութեան ապագայ բարօրութեան, այլ միայն թշուառութեան: Բայց կարո՞ղ են Նախիջևանցիք պարծանօք ցոյց տալ մի հասարակական հոգևոր հաստատութիւն: Միակ հաստատութիւնը Նախիջևանցոց բարեգործական ընկերութիւնն է: Սա եղել է ամեմատ զարգացած. Թո՛ղ նայեն Նախիջևանցիք, թէ ինչպես բազում Հայ հասարակութիւնը, որ բաղկացած է հարիւր անից միայն, սահմանից մարդասիրական ընկերութիւնը, որ համեմատաբար հսկայ է: Նախիջևանի կարողութեան համեմատ նա պիտի ունենար մինչև ցայժմ մի հոգևոր գպրոց և իրաքանչիւր եկեղեցու բազում կանոնաւոր լինելին մի մի հատ ծխական գպրոց. և այս շատ հեշտ էր Նախիջևանցոց համար թէ հնդկաստանից առացած գումարի, թէ եկեղեցական արդիւնքների և թէ ժողովրդի նուիրատուութեանց միջնորդութեամբ, միայն հարիւր ռուբլի լեզուով, պատրաստվում են լինելու ապագայ Հայ սերունդի արժանաւոր Հայրեր և մայրեր: կարո՞ղ է բազմանալ և ծոխ Նախիջևանը մտանանիշ լինելու գէթ մի բարեկարգ ազգային հոգևոր գպրոցի վերայ: Իրա՛ւ է, Նախիջևանի փողոցներով անցնելիս կարելի է տեսնել Հոյակապ տներ, որոնց նկարը շատ յաչելի ձև զարգացած են և որոնց ախոռներն շատ ատելի արժին քան շատ ուրիշների բնակարանները և սոքա Նախիջևանի հարուստ ազատներին են, բայց դա ինչ պատիւ է հասարակութեան և նոյն իսկ հարուստներին, երբ նոքա ծառայելու չեն հասարակութեան ապագայ բարօրութեան, այլ միայն թշուառութեան: Բայց կարո՞ղ են Նախիջևանցիք պարծանօք ցոյց տալ մի հասարակական հոգևոր հաստատութիւն: Միակ հաստատութիւնը Նախիջևանցոց բարեգործական ընկերութիւնն է: Սա եղել է ամեմատ զարգացած. Թո՛ղ նայեն Նախիջևանցիք, թէ ինչպես բազում Հայ հասարակութիւնը, որ բաղկացած է հարիւր անից միայն, սահմանից մարդասիրական ընկերութիւնը, որ համեմատաբար հսկայ է: Նախիջևանի կարողութեան համեմատ նա պիտի ունենար մինչև ցայժմ մի հոգևոր գպրոց և իրաքանչիւր եկեղեցու բազում կանոնաւոր լինելին մի մի հատ ծխական գպրոց. և այս շատ հեշտ էր Նախիջևանցոց համար թէ հնդկաստանից առացած գումարի, թէ եկեղեցական արդիւնքների և թէ ժողովրդի նուիրատուութեանց միջնորդութեամբ, միայն հարիւր

դրքերու հեղինակ «վարժապետին» վրայ .....

Նէմ առաջ երթանք և կըսեմնանք, որ բազմամեա Ղևոնդ Ալիշանեանը իւր ոտուարաթերթի Ախարհագրութեանց մէջ մի մեծ և ևրնակի դիտ հնարելով Ախալցխայի վտառց չարաութեան համար աւետիս է կարդացել Ախալցխացոց, որ նոքա բնակվում են «ձակք» գաւառում և Ախալցխան է նոսենաց «ձակքը»:

Ղևոնդ Ալիշանեանի այդ գիւտը այնքան մեծ ազատութիւն է գործել Ախալցխացիների վերայ, որ տարանից մի քանի տարի առաջ մի ընկերութիւն էլ կազմուեցաւ վտառտր «ձակքնեան» անուանով, բայց ափսոս, նա ինչպես որ բանաստեղծօրէն ծնեցաւ, նոյնպես և բանաստեղծարար անհետացաւ...

Այս բաներիս վերայ կրկէ ասելանիք և այն նչանակութիւնն, որ պիտի ունենայ Ախալցխան չուռալ և հայութեան համար, այն ժամանակ ձչմարիտ չէ, ընթերցող, որ Ախալցխայի վտառը հասնելու է մինչև Մուհամմէտի ծօմ-նորդ երկինքը..... Այդ բանի վրայ երբէք չէ կարելի, ընթերցող, տարակուսել, երբ մարդ կըտեսնի Ախալցխայում եղած մեծամեծ չարժմունքները.....աղջօղուտ ձգտումնքները.....երը կըտեսնէ պ. պ. պատգամաւորների մէջ նախ՝ չերամ խոզակցութեամբ և քաղցր վիճաբանութեամբ (??) սկսուած և յետոյ հաչտարար գատաւորի առեանում վճռուած աղգային հարցի մի կնճռոտ մասը...Աղգային չաները(???) որոնց պատգնների «խոնարհ խնդիրները», որոնք ը-

նում են, թէ անհրաժեշտ են. բայց սոքա երկար ժամանակ ապրելի մնալու, բարոյական և նիւթական կարողութիւնն են իրանց մէջ կենդրոնացրել, այլ Հայ հասարակութեանց առաջնորդն են եղել և աշխարհ գործարկել իրանց գործունեութեամբ, այն ինչ պիտի անհրաժեշտ գիտ. են միայն իրանց գանգատութեամբ և յիասմբնացութեամբ են զբաղմացնում: Մինչ՞ գոհ պիտի լինին Նախիջևանցիք սակրել սպառ իրանց նախնիքներով պարծենալ առանց նոցա արժանաւոր գաւակունքը լինել ձգտելու

Լաւ մենք, որ Նախիջևանի Հայ հասարակութիւնը հեշտութեամբ կարող է տարեկան 25—30 հազար ռուբլի որոշել մի գպրոցի համար: Թո՛ղ նայեն մեր սիրելի Նախիջևանցիք, որ այդպիսի գումարով կարող են ներկայ ժամանակի պահանջների համաձայն ընթիր ազգային գպրոց ունենալ, Հայ գպրոց ենք ասում, որտեղից գուրս եկող ուսանողքը իրրև Հայ գաստախարակներ և ուսուցիչք կարող են Նախիջևանի հասարակութեան առաջնորդութիւն և իրան վայելուչ տեղը տալ Հայ հասարակութեանց շարքում: Հրատ իրում ենք աշխոյժ և բանիմաց երիտասարդների և խոհեմ հարուստների ուշադրութիւնը իրանց հասարակութեան վիճակի վերայ, որովհետև նոքա պիտի լինին հասարակութեան զարգացման սիւնը, գնահատողը և առաջնորդը: Ներկայումս ամենուրեք գարթած շարժողութեան չը մասնակցելը գնահատվում է ուշանալ ժամանակին նորի գրգ լինել

գուռ ինչ համարմունք ունես այդ քաղաքի վերայ: ինչ որ լինի կներարեի ես մի նչանակութիւն եմ տալիս այդ քաղաքին և ոչ թէ միմիայն ես, այլ նա և Թէոդոսիայի «Դատաւորակը», որ իւր աշխարհական գրական տեղեկութիւնների մէջ առաջին տեղն

ԴԱՀՃՈՒՆ

Ա. ՎԱՀՐԱՄԵԱՆ

(Շարունակություն)

Ա

Ուրբաթ երեկո էր։ Ամբողջ օրը ձյուն էր տեղացել, ու ամեն ինչ ծածկվել էր սպիտակ շերտով։ Ցրտից ոչ ոք դուրս չէր գալիս։ Ամեն տեղ լռություն էր տիրում։ Միայն գյուղի ծայրամասում գտնվող մի տնից էր լսվում ջութակի նվագ։ Ներսում, մեծ սենյակում, որ միաժամանակ ճաշասենյակ էր և հյուրասենյակ, հավաքված էին գյուղի մի քանի երիտասարդներ։ Նրանք հանդիսատես էին և միաժամանակ նվագակիցներ։ Ջութակը ձեռքին՝ կանգնած էր Գրիգոր Ղազարյանը, որ ուսուցիչ էր գյուղի դպրոցում։ Նրա շուրջը հավաքված էին նրա աշակերտները։ Ոմանք ջութակ էին նվագում, ոմանք՝ ալտ, ոմանք՝ թավջութակ։ Ուսուցիչը ղեկավարում էր նվագը։ Նա ինքն էլ նվագում էր։ Ամեն անգամ, երբ նրա ջութակը լռում էր, նա ձեռքի շարժումով ցույց էր տալիս, թե ինչպես պետք է նվագել։ Նրա ձեռքի շարժումը ստիպում էր, որ նվագակիցները ավելի ուժեղ նվագեն։

Ուսուցիչը ուզում էր, որ նրա աշակերտները մասնակցեն գյուղի ներկայացմանը, որ պատրաստվում էին տալ Սուրբ Ծննդյան տոներին։ Ներկայացման համար նա ընտրել էր Ալեքսանդր Շիրվանզադեի «Դատաստան» կատակերգությունը։ Ներկայացումը պետք է տրվեր ակումբում, որ գտնվում էր գյուղի մյուս ծայրում։ Ակումբի շենքը դեռ պատրաստ չէր։ Ներկայացումը պետք է տրվեր ակումբի բացման առթիվ։ Ներկայացման համար ամեն ինչ պատրաստ էր։ Դերերը բաժանված էին, դերասանները սովորել էին իրենց դերերը, և միայն մնում էր, որ ներկայացումը տրվեր։ Ներկայացումը պետք է տրվեր Նոր տարվա գիշերը։ Ուսուցիչը ուզում էր, որ նրա աշակերտները ներկայացումից առաջ ևս մի քանի անգամ նվագեն, որպեսզի ավելի կատարելագործվեն։ Ուստի և ստիպում էր, որ նրանք նվագեն։

Ուսուցիչը ջութակը ձեռքին՝ կանգնած էր սենյակի մեջտեղում։ Նրա շուրջը հավաքված էին աշակերտները։ Ոմանք նստած էին, ոմանք՝ կանգնած։ Ուսուցիչը ջութակը դրեց ուսին և ձեռքի շարժումով նշան տվեց, որ նվագակիցները սկսեն։ Նրանք սկսեցին նվագել։ Ուսուցիչը ականջ էր դնում, թե ինչպես են նվագում։ Հանկարծ նա ձեռքի շարժումով կանգնեցրեց նվագակիցներին։

— Ո՛չ, ո՛չ, տղերք, ինչ եք անում, ինչ եք անում, — գոռաց ուսուցիչը։ — Ես ասում եմ, որ ալտը պետք է ավելի ուժեղ նվագի, քան թե ջութակը։ Ալտը պետք է ավելի ուժեղ նվագի, որովհետև ալտը ներկայացնում է ծերունի Ֆիլիմոնին, իսկ ջութակը՝ նրա թոռնիկ Ֆիլիմոնին

Հայոց Վարդապետ

հրատարակեալ Միսիթարեան Հարց Վենետիկ

ՏԱՐԻ Դ.

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻՍԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐՑ
1868

ԳՈՒՆԱԺՈՂՈՎԻ

Հրատարակութեան Հարց Միսիթարեանց, ծանուցանեմք ընդհանրապէս առ ամենայն ոք, որք կամին ստանալ զգրեանս մեր, եթէ ի սկզբանէ տարւոյ ամենայն գրեանք մեր, որ հրատարակեսցին, ծախեսցին ի գնի կանխաւ սահմանեալ, որ է ի տասն ոսկի հայկազնեայ, կամ ի քսան ոսկի ռուսական, կամ ի հարիւր ֆրանկ ֆրանսական, կամ ի հարիւր ոսկի գերմանական, կամ ի հարիւր ոսկի հնդկական, կամ ի հարիւր ոսկի ամերիկեան, կամ ի հարիւր ոսկի անգղիական, կամ ի հարիւր ոսկի պարսկական, կամ ի հարիւր ոսկի եգիպտական, կամ ի հարիւր ոսկի ասորական, կամ ի հարիւր ոսկի ասիական, կամ ի հարիւր ոսկի աֆրիկեան, կամ ի հարիւր ոսկի աւստրալ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԻՆԱԿ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՈՒՐՔԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԿՆՔԱԾ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ։

Ի ՀԱՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԱՅՍ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԵՆ ՄԵՐ ՈՍԿԵՐԱՑԱՆ ԵՒ ՏՈՒՐՔԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԿՆՔԱԾ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿԸ, ՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆՈՎ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 19-ԻՆ 1873 Թ. ԵՒ ՈՐ ՈՒԺԻ ԿՈՒՆԵՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑՈՂ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՆՈՐ